తొలి మలితరం

తెలుగు కథలు

డా॥ అక్కిరాజు రమాపతిరావు

బొమ్మిడాల శ్రీకృష్ణమూర్తి ఫౌండేషన్

గుంటూరు

విషయసూచిక ...

	విశ్వరూప సందర్శనము	– అక్కిరాజు రమాపతిరావు	9
1.	అపూర్వోపన్యాసము	– ఆచంట వెంకటసాంఖ్యాయనశర్మ	13
2.	లాజరస్	– భాసుడు	21
3.	ప్రేమోద్వేగం	– చిల్లరిగె శ్రీనివాసరావు	27
4.	పశ్చాత్తాపం	– అ. రాఘవశర్మ	34
5.	అరిసె ముక్కలు	– వర్ఘ్ఝ బాబురావు	42
6.	వూదా చీర	– మునిమాణిక్యం నరసింహారావు	50
7.	గంగన్న	– నందగిరి ఇందిరాదేవి	59
8.	గానభంగము	– నోరి నరసింహశాస్త్రి	67
9.	పోయిన నగ	– కొడవటిగంటి వెంకటసుబ్బయ్య	77
10.	వంశపావనుడగు తనయుడు	– కోటంరాజు పున్నయ్య	88
11.	నేను చేసినపని	– గుడిపాటి వెంకటచలం	96
12.	ఇంకొక విధము	– విశ్వనాథ సత్యనారాయణ	107
13.	సుగాలి కుటుంబం	– చింతా దీక్షితులు	110
14.	వెఱ్ఱాసుపత్రి	– గిడుగు వేంకటసీతాపతి	119
15.	ఇల్లాలుమాట తప్పుతుందా?	– శేషాద్రిరమణ కవులు	126
16.	పట్టు సెల్లా	– సుధాకరుడు	131
17.	ఏబదివేల బేరము	– కె. రామానుజరావు	137
18.	మన పద్ధతుల నితరులెట్లు భావించుచున్నారు?	– వెదురుమూడి శేషగిరిరావు	145
19.	గళ్లచీర	– పురాణం కుమారరాఘవశాస్త్రి	153
20.	అధర సుధారసం	– కవికొండల వెంకటరావు	163
21.	దేవుడు	– వేలూరి శివరామశాస్త్రి	169

22.	బోధన	– చలం	175
23.	లండన్ విద్యార్థి	– ఒద్దిరాజు రాఘవ రంగారావు	181
24.	రాజా	– తాతా కృష్ణమూర్తి	188
25.	ఎదుగని బిడ్డ	– అక్కిరాజు ఉమాకాంత విద్యాశేఖరులు	200
26.	శాస్త్రిగారి సమాచారము	– రాయసం వెంకటశివుడు	206
27.	అదృష్టము	– శ్రీనివాస శిరోమణి	213
28.	యేప్రిల్ ఒకటవతేదీ	– కాళూరి వేంకటరామారావు	219
29.	భామ	– దిగుమర్తి రామారావు	240
30.	కాలం కల్పించే మార్పు	– ముద్దుకృష్ణ	249
31.	ష్ప్!	– మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి	259
32.	మంచిమనిషి	– తల్లావర్ఝుల శివశంకరశాస్త్రి	265
33.	అభాగిని	– విక్రమదేవవర్మ	278
34.	లీల	– రాయసం వెంకటశివుడు	281
35.	ఏరువాక	– రావూరు సత్యనారాయణ	297
36.	షష్టిపూర్తి	– గవని వెంకట కృష్ణారావు	305
37.	అంతఃపురోపన్యాసము	– పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు	311
38.	పశ్చాత్తాపము	– గుమ్మిడిదల దుర్గాబాయి	315
39.	దరిద్రనారాయణుడని ఆ జగద్రక్షకుడికి బిరుదైతే!	– కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మ	330
40.	సుదర్శనరావు పంతులు	– చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహారావు	342
41.	కరుణకము	– వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి	347
42.	ధనత్రయోదశి	– భండారు అచ్చమాంబ	358
43.	తీరని సమస్య	– కొడవటిగంటి కుటుంబరావు	373
	వందేళ్ల తెలుగు కథకు వందనం	– అక్కిరాజు రమాపతిరావు	378

1. అపూర్వోపన్యాసము

– ఆచంట వెంకటసాంఖ్యాయనశర్మ

శ్రీధరశాస్త్రి యిరువదేండ్ల యీడుగల సంస్కారి. కనుముక్కుతీరు గలిగి పోంత విగ్రహమువలెఁ గనపడువాడు. ధనవంతుఁడును జదువుకొన్నవాఁడు నయినను దేశక్షేమము కొఱకుఁ దన జీవితకాలమును ధారవోయఁదలచి పెండ్లి మానుకొని సంఘసంస్కరణమును గూర్చి యుపన్యసించుచు దేశాటనము సేయ నిశ్చయించు కొనెను. తిరిగి తిరిగి యమరావతీ నగరమునకుజేరి యచ్చట సంఘసంస్కరణ సమాజమునకుఁ దోడ్పడఁ దలంచి సామాజికుఁడయి దినదినము నుపన్యసించుచు రెండు మాసములు యచ్చట నుండెను. అతి బాల్య వివాహములు విధవావివాహములు సముద్రయానము మొదలగు విషయమలను గుఱించి యుపన్యసించుట కంతవాడు మఱి పుట్టఁబోవడనియు నుపన్యసించునపుడు శ్రీరాములు మొదలు చిత్తగించవలెను దాఁక గ్రుక్క విడువక గడగడమాటలాడ నలవాటుగలవాఁడనియు నమరావతీ విద్యార్థు లనుకొనుచుండిరి. పండితులుమాత్రమాతని యుపన్యాసములలో వినఁదగిన దానికన్నఁ జూడదగినవె యధికముగా నుండు ననుచుండిరి. ఉపన్యాసకాలమందు సీమసుద్దతో నల్లబల్లమీఁద బ్రహ్మాభేద్యములగు సంగతులను దఱచుగా నఁతడు వ్రాయు చుండుట చేతను, అభినయముతోనే మనోభావమును దెలియఁబఱచుచుండుట చేతను శ్రీధరశాస్త్రి యుపన్యాసములు చూడఁదగినవేయని పండితు లనుకొనుట కవకాశము లేకపోలేదు. ఏది యెటులున్నను గొప్ప యుపన్యాసకుఁడను ఖ్యాతి మాత్రము దేశమంతయు వ్యాపించినది.

ఒకనాటి సాయంతరమున సంఘ సంస్కరణ సమాజ మందిరము నందొక గదిలోఁ గూర్చుండి యాతడు మనుస్మృతిని తదేక ధ్యానముతోఁ జదువుకొనుచుండగా నతనికిఁ బరమమిత్రుడఁగు హనుమంతరాయఁడు చిన్నఁబోయిన మొగముతో వచ్చి కట్టెదుట నిలువబడెను. శ్రీధరశాస్త్రి మొగమెత్తి చూచి పుస్తకము మూసి, "యేమి హనుమంతరాయా, నీ విచారమునకు శారదాంబయేనా కారణ"మని అడిగెను.

హనుమంతరాయఁ డిరువదేండ్ల యీడుగల చిన్నవాఁడు. చామనఛాయ గల యొంటిపేకమానిసి. నూనూగు మీసకట్టైనను లేకపోవుట చేత ముఖమునందు మగపోలికకంటే నాడుపోలిక యెక్కువ గలవాఁడు. చిన్ననాఁడే తల్లిదండ్రులు చనిపోయి నందున మేనమామ యమరావతికిఁ బంపి చదువు చెప్పించి పదునెనిమిదేండ్లు రాఁగానే తన కొమార్తెను బెండ్లియాడుమని కోరఁగా హనుమంతరాయ డంగీకరింపక మేనమామతోఁ గలహించి పిత్రార్జిత ద్రవ్యమును స్వాధీనపఱచుకుని యమరావతిలోనే కాపురము సాగించి సంఘసంస్కరణము విషయమునఁ బట్టుదలతో బనిసేయఁ దలంచి సమాజములోఁ జేరి విధవావివాహమును జేసికొనక మాననని ప్రతిజ్ఞ చేసెను.

హనుమంతరాయని ప్రతిజ్ఞ నెరవేరుటయే సామాజికుల కోరిక గనుక దానికేమీ భంగము గలుగునోయని వారికి భయము గలిగియుండుట వలన హనుమంత రాయఁడు చిన్నఁబోయి యుండుటకుఁ గారణమాతని వివాహవిషయమేయని శ్రీధర శాస్త్రికి బొడకట్టెను.

హనుమంతరాయఁడు మెల్లమెల్లనఁ గూర్చుండి "శాస్త్రీ! నా విచారమునకు శారద యెన్నఁడును గారణము గానేరదు. నేను శారదను బెండ్లియాడక మానను; శారద నన్ను బెండ్లియాడక మానదు. కాని నా విచారమునకు వేఱొక కారణము కలదు. నీవు దానిని బోఁగొట్టగలవని వచ్చితిని. ఎల్లుండి శారదయు నేనును బెండ్లికి రాజమహేంద్రవరమునకు బోవఁదలంచియున్నామనియుఁ బెండ్లిచేసికొని యచ్చటనే కాపురముందుమనియును మన సమాజమువారికిఁ దెలిసినది. రేపు రాత్రి సభ చేసి నాకేదో యొక వస్తువును బహుమానమీయ నిశ్చయించినారట! నాకు సంగీతమందుఁ గొంచెము ప్రవేశం కలదుగానీ సాహిత్యమునందు లేదని నీవెఱుంగుదువు గదా! రేపు బహుమానమందుకొని దొంగను దేలు గుట్టినట్లూరకున్న యెడల నగుబాటు కదా! కాఁబట్టి నేనొక చిన్న యుపన్యాసము చేయఁదలంచుకొన్నాను; నీవు సాయపడి నాకుపన్యాసమును నేర్పక తప్ప"దని చెప్పెను.

శ్రీధరశాస్త్రి నవ్వి "యిదేనా? ఎంత గొప్పపని?" అని లేచి, "హనుమంతా! రేపు – ఇలాగు– నిలవఁబడు–ఇలాగు నీ చేతులు బల్లఁ మీద ఈలాగు ఆనుకొని– ఈలాగు–; సభ్యులను చూసి– ఈలాగు– ఆరంభించు–ఈలాగు–

4. పశ్చాత్తాపం

– అ. రాఘవశర్మ

పిశుపాటివారు వైదికబ్రాహ్మణులు. వారి వంశంలో అందరూ విద్వాంసులు మంచి కుటుంబీకులు. సంపన్న గృహస్థులు. అమరావతిలో వారి గృహమొక్కటే వుంది. ఇదివరకు వారి పూర్వులది అసలే గ్రామమో, ఎక్కడి నుంచి వచ్చి ఇక్కడ కాపుర మున్నారో ఎవరికీ తెలియదు. కాని మూడు నాలుగు తరముల బట్టి వారి వంశస్థులంతా అమరావతిలోనే వుంటున్నారు.

అమరావతిని కమ్మ జమీందారులు పరిపాలిస్తూ వుండేవారు. ఆ జమీందారులు మంచి కీర్తి సంపన్నులు. అందులో వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రి నాయుడుగారి వంటి వారు ఏ జమీందారులలోనూ ఎప్పుడూ జన్మించలేదు. వారు అవతారపురుషులనియే ప్రజల నమ్మకము. వీరు నిర్మింపజేసిన దేవాలయములు కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలలో, వారి వంశీయుల ధర్మకర్తృత్వము క్రిందనే నడపబడుతున్నవి. వారికీ బ్రాహ్మణుల యందధిక భక్తివిశ్వాసములు కలవు. అనేకమంది బ్రాహ్మణుల కగ్రహారములు, మాన్యములు ఇచ్చి వేదవిద్యను పోషించినారు. ఇప్పటికీ గుంటూరు జిల్లాలో కొల్లూరు అగ్రహారము లోనున్న బ్రాహ్మణులందరు వారిచ్చిన మాన్యముల వల్లనే జీవిస్తున్నారు.

మన పిశుపాటివారి కుటుంబములో అమరయ్యాశాస్త్రి అనే ఆయన దిగ్దంతి వంటి పండితుడు. వేదము చివర అక్షరం ప్రారంభించి మొదటి అక్షరం వరకు పట్టులేకుండా తలక్రిందులుగా కంఠపాఠముగా చదవగల శక్తి గలవాడట. అందువల్ల అప్పటికి అమరావతి ప్రభువైన వెంకటాద్రి నాయుడుగారి సంతతి వారొకరు ఆయన మేధాశక్తికి ఆశ్చర్యపడి అమరావతిలో సుక్షేత్రమైన మాన్యమొకటి వారివంశ పారంపర్యంగా అనుభవించే హక్కుతో దయచేయించినారు.

అమరయ్య శాస్త్రిగారికి అప్పటికి ఇరవైయైదు సంవత్సరములు. అంతవరకు వారు బ్రహ్మచర్యాశ్రమములో నుండి సాంగోపాంగముగా వేదాభ్యాసము చేసినారు.

వారి తల్లిదండ్రులు చిన్ననాడే గతించిరి. వారికి ఒక మేనమామ కలదు. ఆయన చాలా నిరుపేద. పిల్లలు లేరు. కాబట్టి ఇంతవరకు అమరయ్యశాస్త్రి గారి వివాహమును గురించి యెవరు యోచించే వారే లేకపోయినారు. వారి చదువు పూర్తి చేసుకొని కాశీ నుంచి వచ్చి యింకా యేడాది కూడా కాలేదు. దైవానుగ్రహం వల్ల ఇంత తొందరలోనే అమరావతీ ప్రభువుగారి ప్రాపకం లభించింది.

ప్రాపకం వల్ల అమరయ్యశాస్త్రి కీర్తి ఆంధ్ర దేశమంతా వ్యాపించింది. శాస్త్రిగారు తమకు అల్లుడుకావటంకన్న వేరే అదృష్టము లేదని, సోమయాజులు గార్లు, దీక్షితులు గార్లు, చైనులుగార్లు, సంస్కారులు అందరు – 'మా అమ్మాయినిస్తామంటే మా అమ్మాయి నిస్తామని' కబురు పంపడం ప్రారంభించారు.

ఈ విషయంలో కొందరు అమరయ్యశాస్త్రిని తమ పిల్లను చేసుకొనేటట్టుగా చేయండని అమరావతి రాజుగారి దగ్గరకు కూడా పెద్ద పెద్ద సిఫార్సులు తీసికొని రావడం జరిగింది.

పెదకళ్లేపల్లి దేవరకోట సంస్థానములో ఒక అగ్రహారము పుణ్యక్షేత్రము. దక్షిణకాశీ అంటారు. మనము కాశీ ఎంత పుణ్యక్షేత్రమని భావిస్తున్నామో ఉత్తర హిందుస్థానము వారు పెదకళ్లేపల్లి అంత పుణ్యక్షేత్రంగా భావిస్తారట. అక్కడ కూడా పూర్వము పెద్దపెద్ద పండితులున్నారు. దాన్ని పరిపాలించే దేవరకోట సంస్థానాధిపతులు కూడా కమ్మ జమీందారులే. వారు కూడా అనేకమంది బ్రాహ్మణులకు అగ్రహారము లిచ్చినవారే. ఆ జమీందారులకు వాసిరెడ్డి వారికి పూర్వం నుంచి సంబంధబాంధవ్యాలు కూడా వున్నవి.

ఒకనాడు పెదకళ్లేపల్లి నుంచి సుసర్ల విశ్వేశ్వరశాస్త్రులవారు అమరావతి రాజాగారి దర్శనానికి వచ్చారు. విశ్వేశ్వరశాస్త్రుల వారంటే చాలా చదువుకొన్నవాడు, సద్బ్రాహ్మణుడు అని చల్లపల్లి రాజాగారికి చాలా అభిమానం. ఆయన రాజాగారిచ్చిన మాన్యం వల్లనే జీవిస్తున్నాడు. అమరావతి రాజాగారు విశ్వేశ్వరశాస్త్రుల వారి రాకకు కారణమడుగగా తన కుమార్తె వివాహ సందర్భములో శ్రీవారి సహాయము కావలిసి యున్నదని చల్లపల్లి రాజాగారు వ్రాయించి యిచ్చిన సిఫార్సు వుత్తరం చూపించెను. ఆ వుత్తరం చూచి అమరయ్యశాస్త్రి గారికి విశ్వేశ్వరశాస్త్రులుగారే అన్ని విధాలా మామగారవడానికి యోగ్యతగలవాడని భావించి వారి కుమార్తెను అమరయ్య శాస్త్రికిచ్చి వివాహము చేయించెను.

7. గంగన్న

– నందగిరి ఇందిరాదేవి

గంగన్నను ఇంక రెండు రోజులకు గాని జైలు నుండి వదలరు. ఆ పాలమూరు జైలు నాలుగు గోడల మధ్య పదకొండేండ్ల బట్టి పాతకాపు అయిపోయిన గంగన్నకు పాపిష్టి రెండు రోజులు గడపటం దుర్భరంగా ఉన్నది. ఆ పుణ్యదినం ఎప్పుడు వస్తుందా అని ఉత్సుక హృదయంతో ఎదురు చూస్తున్నాడు. రామి తలపుకు రాగానే అతనిలో ఉడిగిపోయిన ఉత్సాహం రేకెత్తింది. తన రామి! తన రామిని చూచి పదకొండేండ్లు అయినవి. ఎంత మారిపోయిందో ఈ పదకొండేండ్లలో. జైలు నుండి వదలగానే గడ్డం గొరిగించుకొని, పాపం పెరిగినట్లు పెరిగిన జుట్టును కత్తిరించుకొని, తెల్లటి ధోవతి, కుర్తా వేసుకొని దాని తల్లిగారింటికి వెళ్లాలి. రామి ఏం చేస్తుంటుందో వెళ్లేటప్పటికి. తన అత్తగారు తనను చూడగానే "వచ్చావా నాయనా! ఇన్నాళ్లకి" అని కంటనీరు పెట్టుకొంటుంది. మామ "రామి నీ కోసం దిగులు పెట్టుకొని సగం అయింది" అంటుండవచ్చు. రామికి చిన్న తమ్ముడు అప్పుడు యేడాది లోపుగానే ఉండేవాడు. ఆ గుంటవెధవకు పదకొండేండ్లు నిండి ఉంటాయి. వాడు తనను వెర్రిచూపులు చూస్తాడేమో! వాడికి చెప్పాలి. తాను బావనని, లోపలికి వెళ్లాక రామి అమాంతం తనమీద పడి "వచ్చావురా! నా గంగూ" అని తనపై ముద్దుల వర్షం కురిపిస్తుంది. "నేను తప్పు చేయబట్టే నువ్వు జైలుకు వెళ్లవలసివచ్చింది. ఆనాటి సంఘటన చెప్పకుండా ఉంటే నీకీ కష్టం వచ్చేది కాదు" అని అంటుంది. "నీ కోసమే కష్టాలు సహించుకొని తిరిగి వచ్చాను" అని తానంటాడు. రామి బాగా అందంగా తయారయి ఉంటుంది ఇప్పటికి! తాను కూడా ఎంత మారిపోయినాడు. తినేది జొన్నరొట్టె అయినా, అది బాగా అరగి ఒంటబట్టేటట్టు చాకిరి చెయ్యాలి. ఒళ్లు వంచి పనిచెయ్యటం వల్ల కండలు తీరి ఉన్నది గంగన్న ఒళ్లు. ఒక మాటు తన అంగసౌష్టవాన్ని కలయచూచుకున్నాడు గంగన్న. రామిని ఊపిరి సలుపకుండా తన బలమైన రెట్టల్లో బంధించినట్లే ఊహించుకొని మహదానందం అనుభవించాడు.

తాను ఇదివరకు చుట్ట తాగేవాడు. రామికి అది అసహ్యం. గంగన్నను ముద్దు పెట్టుకోబోతూ "నీ పెదిమలు చుట్టకంపు కొడుతున్నాయిరా" అనేది. దాని కొరకు వదిలి పెడదామనుకున్నా కూడా చిన్నప్పటి నుండి అలవాటయింది కనుక వదలలేక పొయ్యేవాడు. రామి మనసుకు బాధ కలుగుతుందని చాటుగా, పనికి వెళ్లినప్పుడు తాగేవాడు, మరచిపోవాలనే యత్నంలో. ఇప్పుడో! తన పెదిమలు ఎంత స్వచ్ఛంగా ఉన్నాయి. పదకొండేండ్ల నుండి పూర్తిగా మరచిపోయినాడు గంగన్న చుట్ట తాగటం. మొదటి రోజుల్లో బాధగానే ఉండేది కాని క్రమంగా అలవాటయిపోయింది.

చాలా సంతోషిస్తుంది రామి చుట్ట వదిలేశానని చెప్పితే. అబ్బ ఎంతకీ గడవవు రెండు రోజులు. ఇంకా ఆనాడు పది గంటలే. ఆ రోజు గడవాలి. ఇంకా రెండు రాత్రిళ్లు....

2

గంగన్న పదకొండేండ్ల క్రింద ఒక పోలీసు కానిస్టేబులు. గంగన్నకు తల్లీ దండ్రీ పోయారు. అన్నలు ఇద్దరుండేవారు. అన్నలు చెప్పినట్లు వినేవాడు కాడు గంగన్న. ఏదో రెండు పుట్ల ధాన్యం పండే పొలం ఉండేది అన్నలకు. వాళ్లు తాము చెప్పిన పని చేస్తూ పొలం కాపెట్టుకొని ఉండమంటే గంగన్నకు చిర్రుమనేది. ఆ లేత వయస్సులోనే. వీళ్ళు మహాగొప్ప నాకంటే! వీళ్లు చెప్పిన పని చేస్తూ పడి ఉండటానికి నౌకరును కాబోలుననుకునేవాడు. ఎట్లాగైనా ఉద్యోగం సంపాదించుకొని తాను కూడ స్వతంత్రంగా బతకాలన్న ఉద్దేశం కలిగి జానంపేట నుండి ఒకనాడు అన్నలకు చెప్పకుండా పాలమూరు పారివచ్చాడు. అన్నలు కొన్నాళ్ళు చుట్టుప్రక్కల వెదకించారు గాని చెప్పినట్టు విననివాడు విరగడైపోయాడని విసుగుకొని ఊరుకున్నారు.

పాలమూరులో కూడ ఎక్కడికి వెళ్ళినా ఒకని కింద తాబేదారి. ఏ పనీ నచ్చింది కాదు. తన ప్రత్యేకత చూపించే పని కావాలి. పోలీసు ఉద్యోగం వచ్చింది చివరకు. అందరినీ బెదిరించవచ్చు. అందరిమీద అధికారం చెలాయించవచ్చుననుకున్నాడు. జానంపేటలో పోలీసువాళ్ళు సాధారణంగా అట్లా చెయ్యడం చూచాడు కనుక.

పాలమూరులో తన తండ్రి స్నేహితుడు పాపన్న పోలీసు ఉద్యోగి. చిన్నతనంలో తన తండ్రితో వచ్చినప్పుడు చూచాడు అతని ఠీవి. ఒక్కసారి అతని రూపు మనన మయింది. చక్కని చినగని ఖాకీనిక్కరు, పైన కోటు, బూట్లు, వానకాలంలో ఉన్నికోటు, ఎండకాలంలో గొడుగు అన్నీ ఇస్తారు. ఆయన దగ్గరకు వెళ్ళితే తనకు సాయం

10. వంశపావనుడగు తనయుడు

– కోటంరాజు పున్నయ్య

మహారాష్ట్రులకును, ఆంధ్రులకును సంవత్సరాది పండుగ ఒక్కటే. హైందవులలో ధనాఢ్యులు వెళ్ళి భుజించునొక సుప్రసిద్ధి భోజనశాలకు తాము దొరలు కాకపోయినను, గావలయునని కోరు కొందరు పెద్ద మనుష్యులు వెళ్లియుండిరి. వారి యాశ సంవత్సరాది భోజనమునిచ్చుట బ్రాంది వైనులతోను, మాంసాహారముల తోను జేయవలయుననియే. అచ్చటనున్న దొరలు, దొరసానులు, పెద్దలు, పిన్నలు సొగసైన విలువగల వస్త్రములను ధరించి తమ జన్మాధిక్యతనో, విద్యాధిక్యతనో రెండును లేనప్పుడు ధనాధిక్యతనో ప్రకటించుచుండిరి. ఎచ్చట చూచినను సంతోషముతో గూడిన ముఖములే. ఎచ్చట వినినను బ్రాంది బుడ్ల చప్పుళ్ళే!! ఏవి తినినను మాంసము కలిపిన వస్తువులే!! ఎవరు చెల్లించినను గినీలే!!

ఈ హోటలు జగత్ప్రఖ్యాతిని గాంచిన తాజ్‌మహాలు హోటలని చెప్పవలయునా? కష్టపడి రొక్కమును గడించు సాధారణ హైందవులిందు భుజించుట కసమర్థులు గాన పిత్రార్జితము మెండుగా గల భారతీయు లిందలి రుచులను జవిచూచుచుందురు. నిజమే! ఒకరి సంపాదనను ఖర్చుపెట్టు టతిసులభముగదా!

ఈ మందిరమునందొక విశాలమైన గదిలో నలుగురు యౌవన హైందవులు గూరుచుండిరి. ఇందిద్దరు భాగ్యవతులయిన మేనత్తలను గలిగి వారికి వారసులయినట్టి వారు, హోటలులో కావలసిన వస్తువుల కింగ్లీషు పేరులను బహుకాల పరిచయమువలన నేర్చుకొనుటయే వారికున్న ఇంగ్లీషు విద్యాపాండిత్యము. మూడవవాడు అవివేకపు తండ్రి సతారానుండి నెలనెలకు బంపు సొమ్ముతో పూలరంగనివలె బొంబాయి నగర మందు కాలక్షేపము జేయుచున్నట్టి వాడు. ముప్పది సంవత్సరములకు బయిగా ఈడు గల మహాత్ముడు. ఇక నాలుగవ వాడో మన కథానాయకుండగు దినకరరావు. ఈతని పేరు దినకరరావైనను మిత్రులు ముద్దుకై సర్దారని పిలుతురు. సర్దారుయొక్క బాహ్య వేషములను జూచినవారు నిరభ్యంతరముగా

నట్టి పేరున కర్పూడనియే జెప్పి తీరగలరు. వాని సుందరమైన మహారాష్ట్ర వీరులంబోలిన ముఖము, చక్కని మీసముల కట్టు, విశాలమైన నేత్రములు, పటుత్వమయిన శరీరమును జూచినవారు సర్దారని పిలువక మరేమని పిలువగలరు. కాని దినకరరావు యొక్క గొప్పతనమంతయు నాతని పై వేషమునందు మాత్రమే గలదని వ్రాయుటకు చింతించుచున్నాను. ఇంక మొదటి యిద్దరు పడుచువాండ్రును బ్రతిదినమును మొమ్మాదేవికి జేయు ఒక్క ప్రార్థన యేదనగా ఎప్పుడత్తలు జచ్చెదరా, ఎప్పుడాస్తి వశమగునా తల్లీయని! మూడవవానికి తండ్రి చావవలయునని లేకున్నను ప్రతినెలయు జేతికందవలసిన మనీఆర్డరాలస్యముగా జేరినప్పుడు ముసలిముండ వాడింతకాలమేల బ్రతుకవలయునురా శంకరాయని పండ్లు పటపట కొఱకుచుండును. నాలుగవ వాడగు మన సర్దారుకు నెలకు పోలీసు సబ్ఇన్సెపెక్టరుగా వచ్చు జీతము తప్ప ఒక్క పగులగొట్టిన గవ్వయయినను పిత్రార్జితము లేదు. వాని జీతము వానికి సరిపోదు. కాని వీని పూర్వులు వారి దినములలో గొప్ప రణశూరులని ఖ్యాతివహించి పేష్వాల పక్షమున బోరి దేశమునకు సేవ చేసినట్టివారు. వారార్జించిన జాగీరులన్నియు దినకరుని తండ్రి కాలమునాటికే ఎక్కడివక్కడ సర్దుకొనినవి. దయ గల బ్రిటిషు గవర్నమెంటు వారాయన కొక పోలీసు ఇన్సెపెక్టరు ద్యోగము నిచ్చుట వలన, దానివలన వచ్చు స్వల్పాదాయముతో దనపూర్వుల వలెనో జీవింపబోయి అప్పులపాలయి, ఏమున్నను, ఏమి లేకపోయినను, దనపూర్వుల కందరికిని జన్మమొసంగిన స్వగృహమునుసయితము గోలుపోయి, మృతినొందు నప్పటికి దినకరరావును నిస్సహాయునిగా జేసిపోయెను. దినకరరావుకున్న ఇద్దరు చెల్లెండ్ర కెట్టెట్లో బంధువులు పెండ్లిచేసి వారిని భర్తల యింటికి సాగనంపిరి. ఈతని తల్లి యొక అద్దెకొంపలో దక్కనులో నొక గ్రామమందు పడియున్నది. వీని తండ్రియందు గౌరవముగల యొక దొరగారు వీనికి సబ్ఇన్సెపెక్టర్ పని నిప్పించెను. సర్దారు యొక్క నిజస్థితి యిట్టిదైనను దనపూర్వుల నామమును ధరించుచున్న వాడగుటచే వారి పౌరుషమునకు గాకపోయినను వారి డాబు డంబములను మాత్రము విడిచిపెట్టలేదు.

నేడు మహారాష్ట్ర సంవత్సరాది పండుగయగుటం జేసి బొంబాయిలోని తన ముఖ్య స్నేహితులలో ముగ్గురిని ఈ హోటలులో విందుకై పిలిచెను. కన్నతల్లి అన్నము లేక మాడుచుండగా నీనిర్దయుని కామాటయే మనస్సునకు బట్టలేదు. కాని తానాదినము మార్వాడీవాని వద్ద నుండి అప్పుగా బుచ్చుకొనిన యేబది రూపాయలను బొంబాయిలో

13. సుగాలి కుటుంబం

– చింతా దీక్షితులు

పాత అధికారివెళ్ళి కొత్త అధికారి వచ్చినాడన్న వార్త చుట్టుపట్లనున్న గ్రామముల కన్నింటికీ తెలిసింది. ఇంత త్వరలో తెలియడానికి కారణము లేకపోలేదు.

ఈ ప్రాంతపు దేశమంతా అడవిమయము. ఆ అడవిలో ఒక భాగమునకు ఈయన అధికారి. ఏ వూరివాడో తెలియదు. అధికారము చెలాయించేటప్పుడు ముక్కు సూటిగా వెళ్ళడం ఈయన మతము. ఈ సంగతి ఈయనే పలువురితో చెప్పటం కద్దు. లోకులు ఈ సన్మార్గమును కాఠిన్యమన్నారు.

ఒకనాటి సాయంకాలము–ఈయన పాత్రకు పేరు వుండవలెను, గనుక ఈయనను మునుస్వామి అందాము– కంసాలివానికి వర్తమానము చేసినాడు. ముప్పది తులముల బంగారముతో చేయబడిన కంఠె ఒకటి ఆయన భార్య పెట్టుకునే అలంకారములలో ఒకటి. ఈ కంఠెను చెరిపించి నలభై తులాల బంగారపు కంఠె చేయించిపెట్టమని భార్య అడగడము కంసాలిని పిలిపించడమునకు కారణము.

కంసాలి వచ్చినాడు. అతనికి చెప్పవలసిన మాటలు చెప్పుతుండగా అడవి కాపరులు ఒక మనిషిని పట్టుకొని మునుస్వామి వద్దకు తీసుకువచ్చినారు. అడవిలో నల్లమద్ది కొమ్మ కొట్టి యీ మనిషి తీసుకొని పోతుండగా కాపరులు పట్టుకొన్నారు.

మునుస్వామి విచారణలో తేలిన విషయమిది. ఈ మనిషి బండిచక్రమునకు కొన్ని ఆకులు విరిగిపోయినవట. కొనడానికెక్కడా కఱ్ఱలు దొరకలేదట. బండి తోలుకొని జీవించడమే అతని ప్రధాన వృత్తిట. అందుచేత అడవిలో కొమ్మ కొట్టిన మాట వాస్తవమట.

సన్మార్గగామియైన మునుస్వామి అతనిపై కేసు చేసినాడు. అడవి కేసులకు సాక్ష్యము మొదలైనవి అక్కరలేదు. అధికారి మాటా, మేజస్ట్రీటు శిక్షా నేరస్థుని కొంప గుండము. అడవి పరిపాలనలో న్యాయచక్రము పై మూటి మీద ఎప్పుడూ వర్తించుచుండును.

ఆ మనిషికి రెండు సంవత్సరముల కఠిన నరకము పడినది. మునుస్వామి వచ్చిన నెలలోపుగా ఇట్టివెన్నో జరిగినవి. ఆయన కీర్తి చంద్రికలు నాల్గువేపులా వ్యాపించిన వంటే ఆశ్చర్యమేమి!

2

రాక్షసనామ సంవత్సరమున సకాలమున వర్షములు లేకపోవుటచేత కొన్ని చోట్లా, వర్షములు వెనక బట్టుటచేత కొన్నిచోట్లా కాటకము సిద్ధించినది. పచ్చని చేలుండవలసిన తావులందు పత్రభూములు కానవచ్చుచున్నవి. సూర్యుని వేడిమి నానాటికి సహింపశక్యము గాకున్నది. నాగళ్ళు, గొఱ్ఱులు, జడ్డిగాలు, పాపటలు, మెట్టులు అన్నియు మూలకొదిగినవి. నూతులందు నీరు నానాటికి లోనికి పోవుచున్నది. చెరువు లెండుకుపోయినవి. విత్తనముల కొరకై వెనకటి సంవత్సరము దాచుకొన్న ధాన్యము, జొన్నలు,కొఱ్ఱలు, ఈసంవత్సరము గ్రాసమునకు వినియోగపడుచున్నవి. భూమిపై గడ్డి మొలవలేదు. అడవిలో చెట్లు చిగుర్చలేదు. ఆవులకు మేతలేదు. మనుష్యుల కావుపాలు లేవు.

"ఈ యేడు వర్షములు లేక పంటలు లేవు. తినడానికి తాటిపళ్ళైనా పడడంలే" దని ఒక మాలవాడు విలపించినాడు.

ఈ కాలమున మునుస్వామి అధికారములోనున్న అడవికి సమీపమున ఒక వూరిలో ఒక సుగాలీ కుటుంబము కాపురముండెను. ఈ కుటుంబము ఆ వూరికి రావడమునకు పూర్వము ఎర్రకొండలలో వుండేదిట. అక్కడ వున్న చెంచువాళ్ళు వీళ్ళ కొంపలో పడి దోచుకొనడముచేతనూ, వీళ్ళ పశువులను తోలుకుపోవుట చేతనూ జీవనాధారము లేక యిక్కడకు వచ్చినారు. అడవిలో నివసించినచో చెంచువాళ్ళు బాధ పెట్టుదురనే భయము చేత వూళ్ళోనే కాపురమున్నారు.

ఈ కుటుంబము కడు బీదస్థితిలో వున్నది. భార్యా భర్తా ఏడుగురు పిల్లలూను. వీరిపై దయదలచి ఒక బ్రాహ్మణుడు తన దొడ్డిలో వీరి నుండనిచ్చెను. ఆ దొడ్డిలో పాక వేసుకుని వీళ్లున్నారు.

సుగాలీవాళ్ళు అడవిజాతికి చేరినవారు. చెంచులు, ఎరుకలు,కోయిలు, లంబాడీలు, ఒడ్డలూ ఇట్టి అడవిజాతులే.

సుగాలులకు కొండలూ, అడవులూ నివాసస్థానము. వీళ్లు అడవులకు పిల్లల వంటివారు. అడవులు వీరిని కనును, అడవులు వీరిని పోషించును. అడవులు వీరిని భరించును. అడవులకు వీరు తమ అసువులనర్పింతురు.

17. ఏబదివేల బేరము

కె. రామానుజరావు

చెన్నపట్టణమందలి షాహుకారుపేట లక్ష్మికి నివాస స్థలము. సూర్యోదయము మొదలు రాత్రి పండ్రెండు గంటల వఱకును, ఆ వీధిలో నింటింట లక్ష్మి తాండవ మాడుచుండును. ఆ వీధిలో ధనవంతులగు కోమటుల యొక్కయు, వారి కంటె ధనవంతులగు గుజరాతీల యొక్కయు, వారి కంటెనెక్కుడు లక్ష్మీపుత్రులు మార్వాడీల యొక్కయు నిండ్లుండుటచే వర్తకమునకు ఆ వీధి పుట్టిల్లనుటకు సందియము లేదు. రవ్వలు, కెంపులు, మొదలైన విలువ గల రాళ్ళు మానికలతో గొలుచునట్టి వర్తకులచ్చట నున్నారని చెప్పినచో నచ్చటి ప్రతి ఇంటను రూపాయలు, కాసులు, సవరసులు మొదలైన వెండి బంగారు నాణెములెల్లప్పుడును ఘల్లుఘల్లనుచుండునని వేరుగ జెప్పవలెనా?

ఒకనాఁడుదయము ఏడు గంటలవేళ జగజీవన్‌లాల్ షాహుకారు యొక్క నాలుగంతస్థుల మేడ యెదుట రెండు గుఱ్ఱముల కోచి బండి యొకటి వచ్చి నిలచెను. ఆ బండిలో వెనుక ప్రక్క నొక పురుషుడును, అతని భార్యయు గూర్చుండియుండిరి. వారికి నెదుట నైదారు నెలల పిల్ల వాని నెత్తుకొని యొక దాసి కూర్చుండి యుండెను. బండి వెనుక చిత్రమైన దుస్తులు ధరించిన గుఱ్ఱపు వాండ్రిద్దరు నిలిచి యుండిరి. బండికి ముందుభాగమున నెత్తుగనున్న యాసనముపై గూర్చున్న సేవకుఁడు దిగి యొద్దకు రాగానే యజమానుడు తనజేబులో నుండి తన పేరు గల విజిటింగ్ కార్డు నొకదానిని తీసి వానికిచ్చెను. వాఁడు ఆ యింటి గుమ్మములో కూర్చున్న సేవకుని చేతికిచ్చి నీ యజమానునకీ కార్డు చూపుమని వానిని లోనికి బంపెను. జగజీవన్‌లాల్ ఆ కార్డును చూచుకొని రాజా ఆఫ్ నర్సాపూర్ అని చదివి తత్తరపాటుతో లేచి బండి యొద్దకు వచ్చెను. ఈ వర్తకుడు గొప్ప రాళ్ళ వర్తకుఁడని విఖ్యాతి జెందినవాఁడు. రవ్వలు, కెంపులు, పచ్చలు, వైఢూర్యములు మొదలైనవి విలువైన మాణిక్యముల వర్తకమే యెల్లప్పుడును చేయుచుండును. పుష్యరాగముల వంటి తక్కువ వెలగల రాళ్లను గాని, వెండి బంగారములను గాని ముట్టనేముట్టడు. అతని పద్దులన్నియు వేలు లక్షలు గల

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/book/Toli+Mali+Taram+Telugu+Kathalu

* * *